

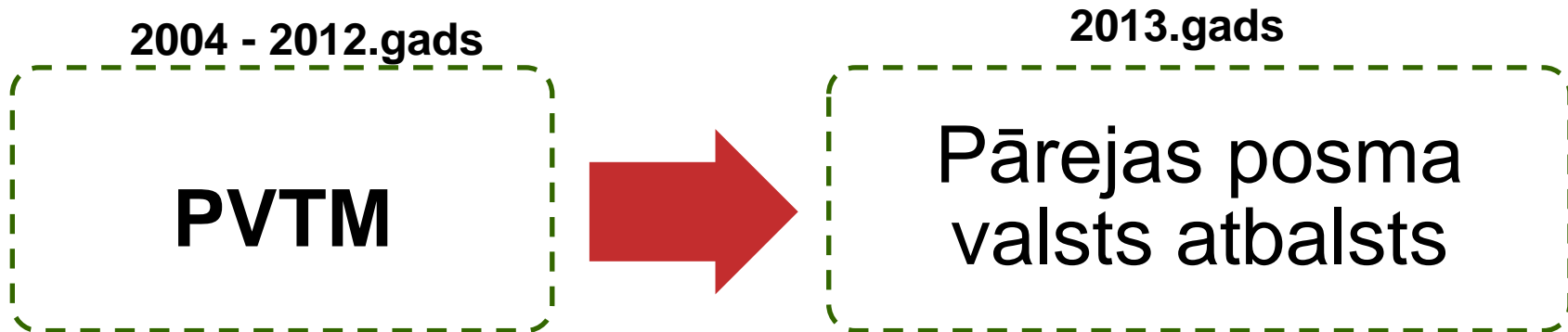

Tiešie maksājumi 2013.gadā un nākotnē

Saturs

1. Izmaiņas tiešajos maksājumos (TM) 2013.gadā;
2. TM struktūra pēc 2013.gada
3. Aktīvais lauksaimnieks
4. TM pakāpeniska samazināšana un nepārsniedzamā summa
5. Pamata maksājuma shēma
6. Zaļā komponente
7. Maksājums jauniem lauksaimniekiem
8. Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma
9. Ar ražošanu saistītais atbalsts

1.1. Izmaiņas tiešajos maksājumos 2013. gadā

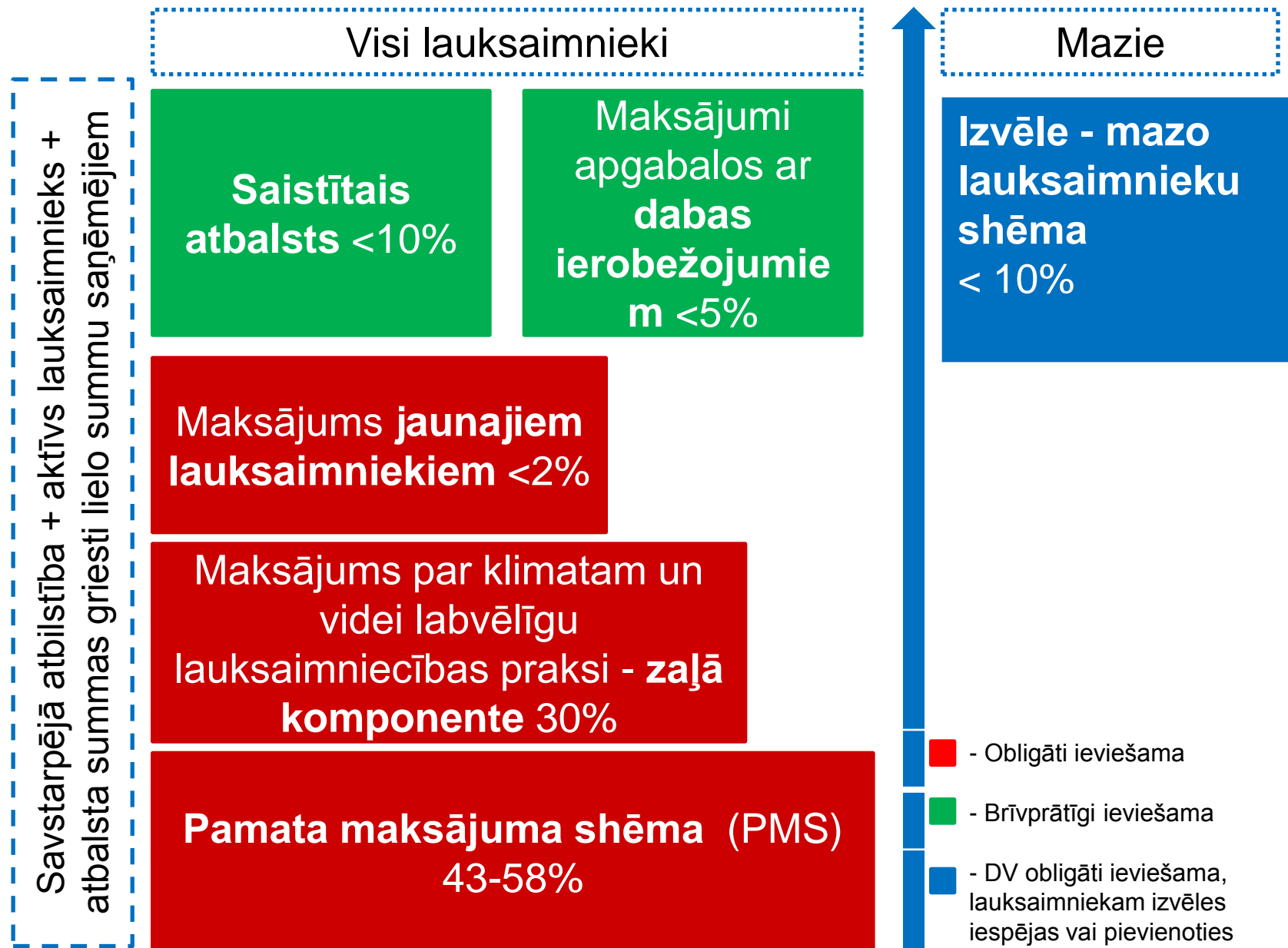
Pārejas posma valsts atbalstu:

- var piešķirt tām nozarēm, kuras 2012.gadā saņēma PVTM;
- atbalsts piešķiršanas nosacījumi identiski 2012.gada PVTM nosacījumiem.

1.2. Izmaiņas tiešajos maksājumos 2013. gadā

- Līdzīgi kā 2012.gadā arī 2013.gadā tiks piemēroti samazinājumi, ja ES tiešo maksājumu un pārejas posma valsts atbalsta kopsumma pārsniegs EUR 5 000;
- Savstarpējā atbilstība:
 - **Dzīvnieku labturība:** *lauksaimniecības dzīvnieku, teļu, cūku veselības un labturības nodrošināšana: sugai atbilstoša barošana, apgaismojums gan mākslīgs gan dabīgs, fiziskā aktivitāte, aizsardzību no nelabvēlīgiem laika apstākļiem un plēsējiem, nepieļaut draudus veselībai un dzīvībai u.c*

2. Tiešo maksājumu struktūra 2013.-2020.g.

3.1. Aktīvais lauksaimnieks

Komisijas priekšlikums:

- TM nepiešķir personām:
 - kuru gada TM summa <5% no nelauksaimnieciskās darbības ieņēmumiem, kuri gūti pēdējā gadā;
 - kuru l/s platības galvenokārt ir dabiski uzturētas ganīšanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, un šajās platībās neveic DV noteiktu minimālo darbību.
- Nepiemēro nepiešķiršanas nosacījumu tiem lauksaimniekiem, kuru tiešo maksājumu summa gada laikā nepārsniedz EUR 5000.

3.2. Aktīvais lauksaimnieks

Latvijas pozīcija:

- Veic lauksaimniecības produktu ražošanu vai audzēšanu, ieskaitot ražas novākšanu, slaukšanu, dzīvnieku audzēšanu un turēšanu lauksaimniecības nolūkiem un uztur zemi labā lauksaimniecības stāvoklī.
- Attiecināt arī uz lauksaimniekiem, kuri TM saņem **mazāk par EUR 5000** (piemēram EUR 1000);
- Jāparedz izvēļu ietvars kritēriju noteikšanai:
 - Nozaru saraksts, kurām TM nav piešķirami;
 - TM nepienākas pretendentiem, kuru pamatdarbības mērķis nav lauksaimniecība vai kuru saimnieciskajā darbībā lauksaimniecībai ir maznozīmīga loma (*ietvertu tai skaitā kritēriju - lauksaimnieka lauksaimnieciskās darbības ieņēmumiem jā sastāda vismaz noteiktu daļu ...% no kopējiem saimniecības ieņēmumiem*).

3.3. Tiešo maksājumu saņēmēju struktūra Latvijā 2010.gadā

Tiešo maksājumu summa	Saimniecību skaits	VPM platība, <i>tūkst.ha</i>	% no VPM platības	Maksājumi, <i>milj.EUR</i>	% no maksājumiem
< 1000	43 319	247	16%	19	11%
1001 – 5000	17 025	354	23%	35	20%
>5000	5 271	918	60%	121	69%

4. TM pakāpeniska samazināšana un nepārsniedzamā summa

TM summas, kas pakļaujamās samazinājumam, aprēķina:

Kopējā TM summa – algas * – zaļā komponente

TM summu, kas jāpiešķir lauksaimniekam attiecīgajā kalendārajā gadā, samazina šādi:

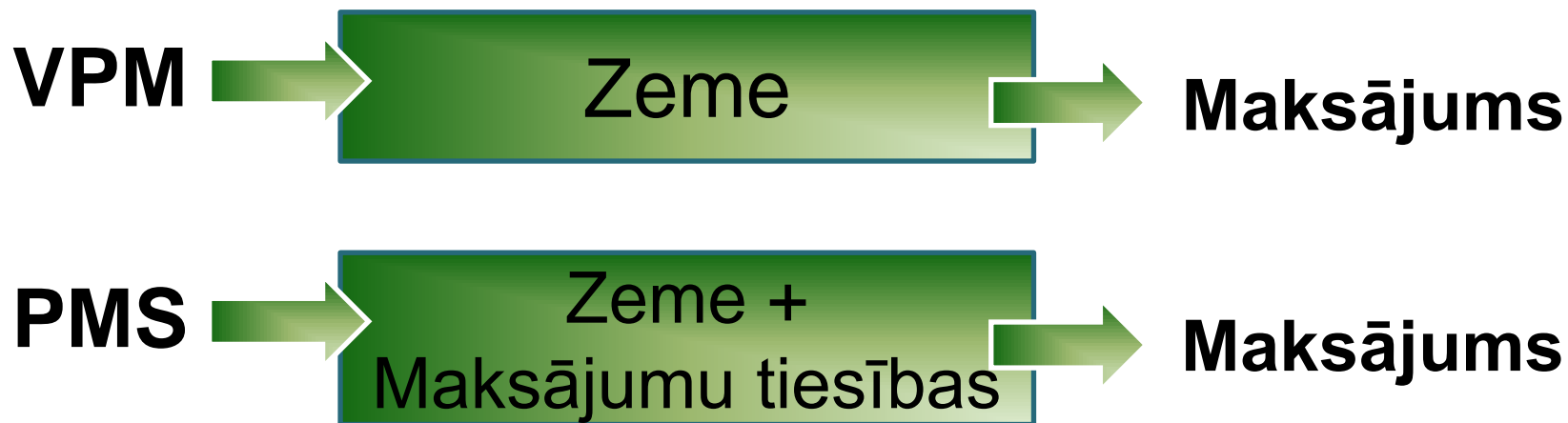
- par **20 %** samazina daļu, kas lielāka par **150 000 līdz 200 000 EUR** (*7 saimniecības, ieturēts 27 064 EUR*)**;
- par **40 %** samazina daļu, kas lielāka par **200 000 līdz 250 000 EUR** (*4 saimniecības, ieturēts 77 132 EUR*)**;
- par **70 %** samazina daļu, kas lielāka par **250 000 līdz 300 000 EUR** (*2 saimniecības, ieturēts 85 351 EUR*)**;
- par **100 %** samazina daļu, kas lielāka par **300 000 EUR** (*3 saimniecības, ieturēts 442 739 EUR*)**.

*algas, ko lauksaimnieks faktiski izmaksājis un deklarējis iepriekšējā gadā, ieskaitot ar nodarbinātību saistītus nodokļus un sociālās iemaksas

**provizoriskais saimniecību skaits un ieturējumi 2014.gadā (pēc provizoriskās likmes 106 EUR/ha)

5.1. Pamata maksājuma shēma (PMS)

- PMS īstenojama tikai ar maksājumu tiesībām (MT)

5.2. Maksājuma tiesības, to veidi

- **Maksājuma tiesība** – pamatnosacījums, lai saņemtu maksājumu PMS shēmā. Piešķirtā maksājumu tiesība sniegs iespēju piešķiršanas un turpmākajos gados saņemt tiesībā ierakstītu maksājuma vērtību maksājuma tiesības aktivizēšanas gadījumā.

- **Maksājuma tiesību veidi:**

- **parastā maksājumu tiesība** – piešķirs **tikai 2014.gadā.** Sniegs iespēju 2014.gadā un turpmākajos gados saņemt tiesībā ierakstīta maksājuma vērtību maksājuma tiesības aktivizēšanas gadījumā.

- **maksājumu tiesība no valsts rezerves** – varēs pieprasīt **ik gadu** jauni un jaunpienācēji lauksaimnieki, īpašos gadījumos arī, piemēram par apgūtām pamestām zemēm.

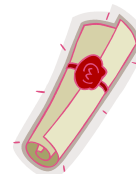
5.3. Parastās maksājuma tiesības piešķiršana

1. LAD sagatavo iesnieguma veidlapu, kartes

2. Lauksaimnieks, kurš **2011.gadā** saņēma, VPM, aizpilda un iesniedz iesniegumu LAD

3. LAD piešķir MT, atbilstoši **2014.gadā** deklarētajam atbalsta tiesīgo hektāru skaitam

5.4. Maksājumu tiesības no valsts rezerves:

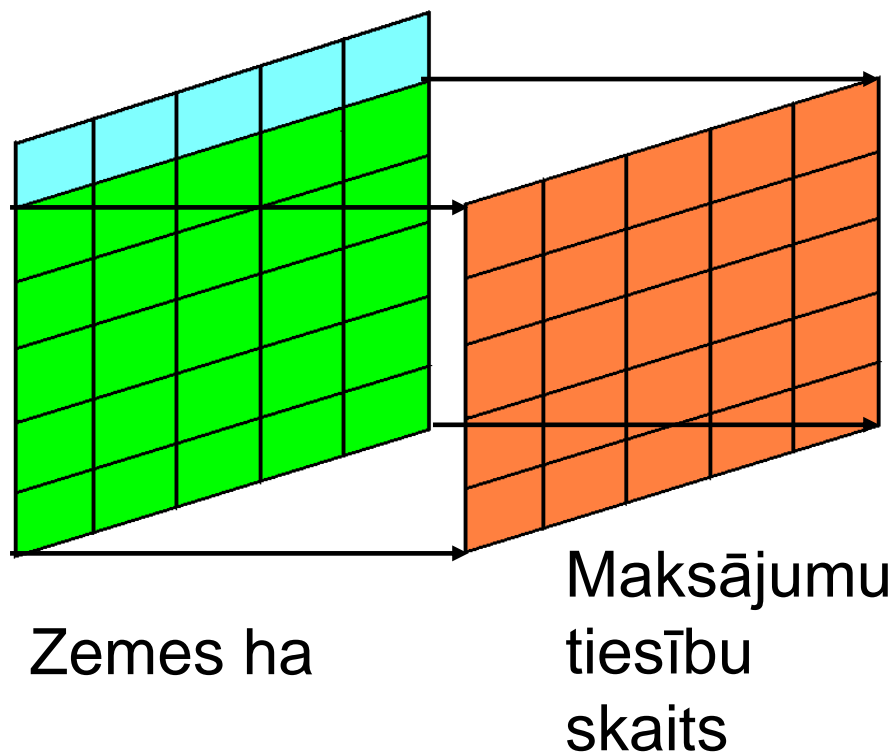
▪ Kam piešķirs MT no valsts rezerves?:

- jauniem lauksaimniekiem obligāti – personai, kas jaunāka par 40 gadiem un pirmo reizi dibina saimniecību kā vadītājs, 5 gadus iepriekš nav veikuši I/s darbību savā vārdā un uz savu risku vai nav kontrolējuši juridisku personu, kas veica I/s darbību;
- pēc DV izvēles – gadījumos, lai novērstu zemes pamešanu vai kompensētu grūtības noteiktos apgabalos;
- DV rosina iespēju piešķirt MT arī – DV noteiktos īpašos gadījumos, jaunpienācējiem lauksaimniekiem, iegādājoties vai nomājot nomātu zemi.

▪ Cik daudz tiesību piešķirs? – atbilstošs deklarētam atbalsta tiesīgo hektāru skaitam (jauno lauks, pamesto zemju).

5.4. Maksājuma tiesību aktivizēšana

- Maksājumu tiesību aktivizēšana – katru gadu pamatmaksājumu shēmas atbalstam maksājumu tiesību skaitam atbilstoša atbalsta tiesīgo ha deklarēšana, kas dod tiesības saņemt maksājumu tiesībā fiksēto atbalsta summu.

Aktivizē tikai tās maksājumu tiesības, kurām pretim ir ha = šajā piemērā aktivizē visas MT, bet nesaņems atbalstu par visiem ha

5.5. Maksājumu tiesību piešķiršana, aktivizēšana

	2014	2015 un turpmāk
Kādas maksājuma tiesības piešķirs	<ul style="list-style-type: none"> • Parastās • No valsts rezerves (VR) 	<ul style="list-style-type: none"> • No valsts rezerves (VR)
Kam piešķirs	<ul style="list-style-type: none"> • Prastās MT - personām, kas saņēma VPM 2011.g. • No Valsts rezerves: <ul style="list-style-type: none"> - Jauniem I/s - Jaunpienācējiem 	<ul style="list-style-type: none"> • No Valsts rezerves: <ul style="list-style-type: none"> - Jauniem I/s - Jaunpienācējiem - Par apgūtām pamestām zemēm
Kādu maksājumu tiesību skaitu piešķirs	<ul style="list-style-type: none"> • Parasto MT skaits = 2014.g. deklarētie ha • VR MT skaits = atbilstoši VR nosacīj. deklarētie ha 	<ul style="list-style-type: none"> • VR MT skaits = atbilstoši VR nosacīj. deklarētie ha
Kādas maksājumu tiesības varēs aktivizēt	<ul style="list-style-type: none"> • Parastās MT; • MT no valsts rezerves 	<ul style="list-style-type: none"> • Parastās MT; • MT no valsts rezerves

5.6. Personas, kas tiesīgas saņemt maksājumu tiesības

Personas	2014	2015 un turpmāk
Saņēma VPM 2011.gadā	<ul style="list-style-type: none"> Parastās MT, skaits = 2014.g. ha 	<ul style="list-style-type: none"> No VR par apgūtām pamestām zemēm, skaits = attiecīgie ha
Saimniecība izveidojusies 2012., 2013.g.	<ul style="list-style-type: none"> No VR = 2014.g. ha 	<ul style="list-style-type: none"> No VR par apgūtām pamestām zemēm, skaits = attiecīgie ha
Jauns lauksaimnieks, jaunpienācējs – izveidojušies 2014.g.	<ul style="list-style-type: none"> No VR = 2014.g. ha 	<ul style="list-style-type: none"> No VR par apgūtām pamestām zemēm, skaits = attiecīgie ha
Jauns lauksaimnieks, jaunpienācējs – izveidojušies 2015.g. un vēlāk		<ul style="list-style-type: none"> No VR = ha, kas deklarēti pirmajā PMS pieteikšanās gadā No VR par apgūtām pamestām zemēm, skaits = attiecīgie ha

5.7. Maksājumu tiesības vērtības noteikšana

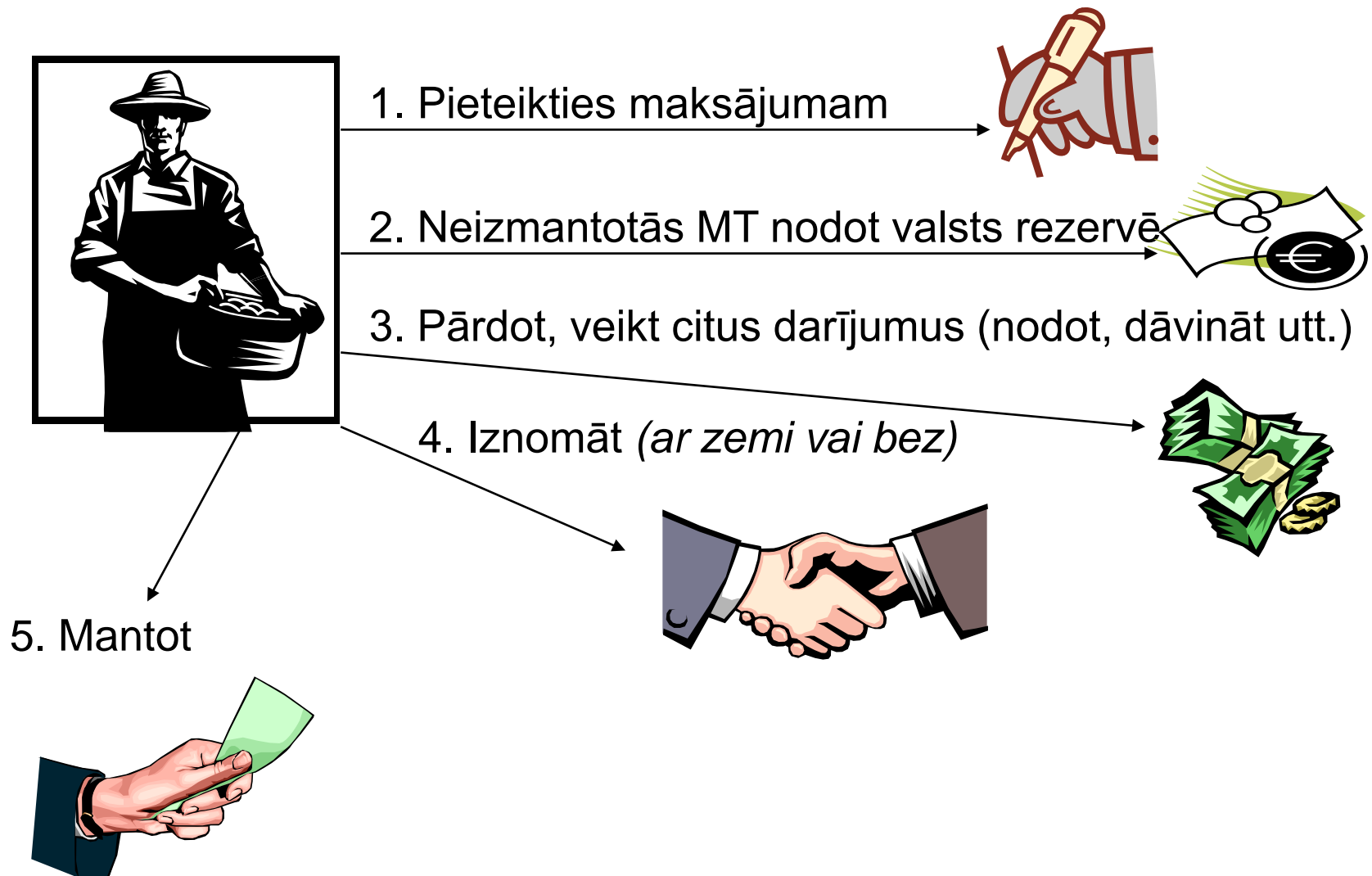
- **Parastās MT vērtība** =
$$\frac{\text{PMS aploksne valstī}}{\text{Piešķirto MT skaits valstī 2014.gadā}}$$
- **VR MT vērtība = parastās MT vērtība**

Provizoriskā vienas parastās MT vērtība PMS ietvaros

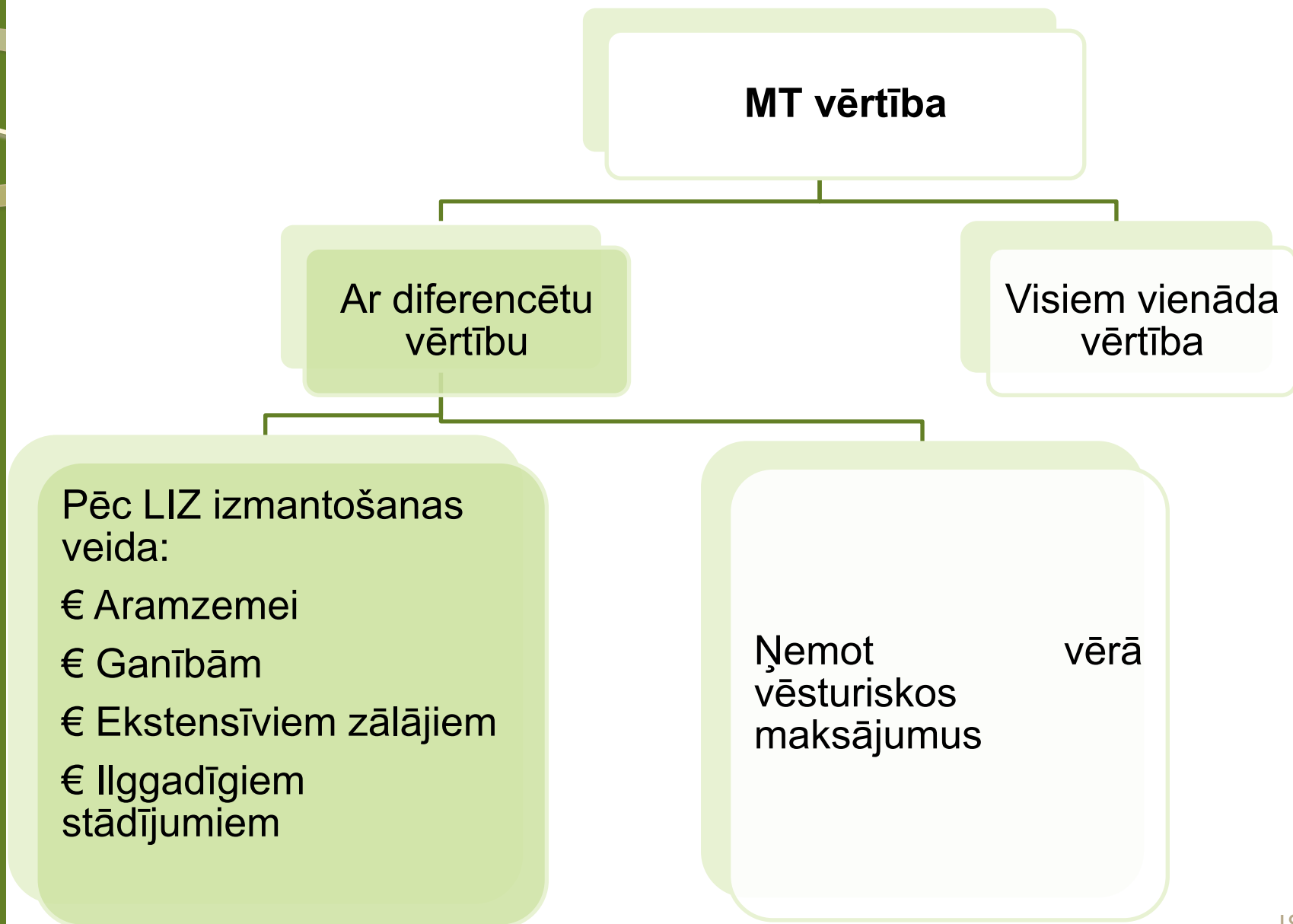
	2014.g.	2015.g.	2016.g.	2017.g.
MT vērtība, €	~59	~66	~73	~81

Provizoriskā MT vērtība ir aprēķināta dalot aprēķināto ikgadējo PMS aploksni ar potenciālajiem atbalsta tiesīgajiem PMS hektāriem (1 546 000 ha)

5.8. Maksājumu tiesību izmantošana – MT īpašnieks var:

5.9. LV priekšlikums MT vērtības noteikšanai

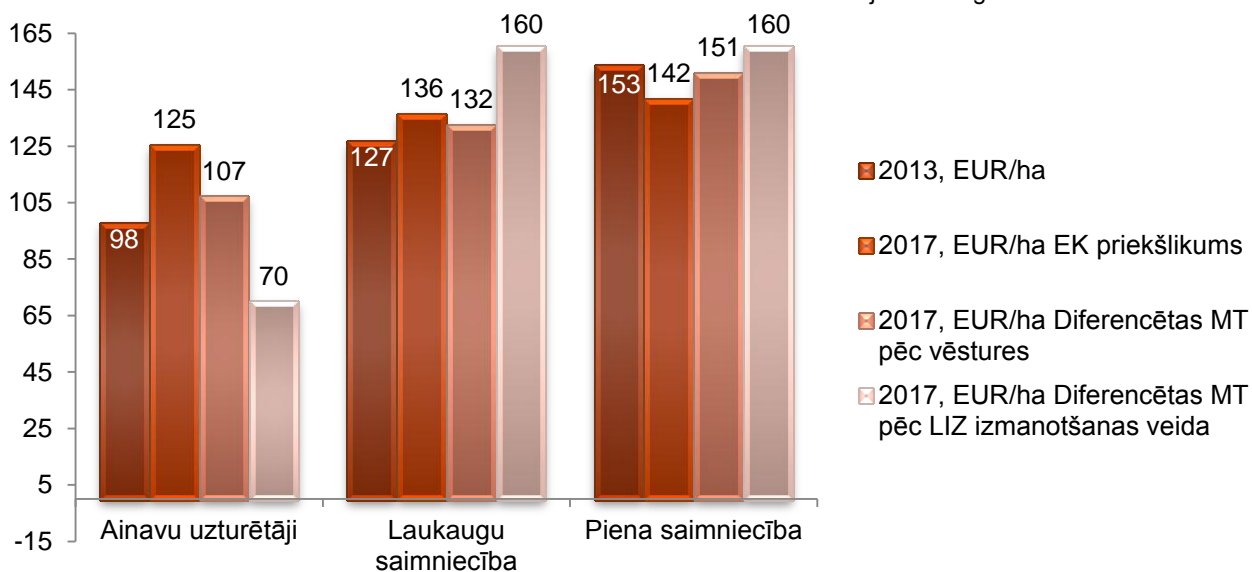
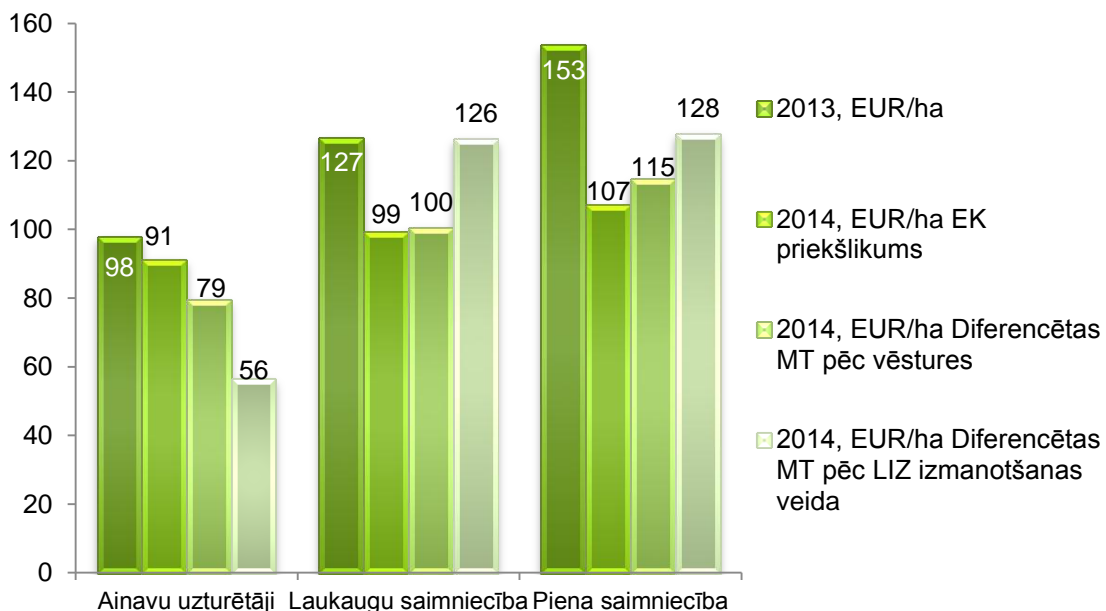

5.10. Vidējais tiešo maksājumu līmenis dažādos sektoros pie dažādiem MT vērtības noteikšanas scenārijiem

2014.gadā

2017.gadā

6.1. Maksājums par klimatam un videi labvēlīgu l/s praksi jeb **Zaļā komponente**

- Maksājumu var saņemt tikai par tiem ha par kuriem PMS aktivizētas MT;
- Automātiski piešķirams atbalsts: **bioloģiskajiem** lauksaimniekiem;
- **Natura 2000** teritorijā izpildāmas prakses tiktāl cik to pieļauj teritorijas apsaimniekošanas nosacījumi;
- Piešķir par klimatam un videi labvēlīgas l/s prakses ievērošanu:

Kultūraugu dažādošana	Ilggadīgie zālāji	Ekoloģiskas nozīmes platības
✓ Aramzemē virs 3 ha ✓ 3 kultūras: - galvenā <70%, - pārējās vismaz 5%	✓ >95% no 2014.g. deklarētās IZ platības saglabājamās saimniecības līmenī ✓ ilggadīgie zālāji - nav iekļauti augsekā 5 gadus vai ilgāk	✓ 7% aramzemes izņemta no ražošanas - atstāta papuvē, buferjoslām, vides, ainavas elementiem

6.2. Latvijas pozīcija par zaļo komponenti

- Automātiski piešķirams atbalsts arī - lauksaimniekiem, kuri uzņēmušies **agrovīdes saistības**;
- No zaļās komponentes prasību piemērošanas atbrīvojami:
 - mazi lauku bloki >15 ha, kuri robežojas ar ilgtspējīgi apsaimniekotu mežu platībām vismaz 60% apmērā no ārējās robežjoslas; un
 - jebkura lieluma bloki, kuros vairāk kā 10% ārpusbloka elementi ar ekofokusa vai ainavas iezīmēm (atsevišķi koki, krūmāji, akmeņi u.c.).

Kultūraugu dažādošana	Ilggadīgie zālāji	Ekoloģiskas nozīmes platības
<ul style="list-style-type: none">✓ nepiemēro ja aramzemē ir sētie zālāji vai ilggadīgie zālāji lielākajā daļā platības✓ Platība pēc iespējas jātuvina DV vid. saimniecības platības lielumam (LV ~ 22ha)	<ul style="list-style-type: none">✓ Saglabāt pašreizējo kārtību – zālāji saglabājami DV līmenī	<ul style="list-style-type: none">✓ samazināt 7% DV, kurās ievērojamu daļu aizņem meži, purvi, mitrāji ar dominējošu mozaīkveida ainavu;✓ 7% var atbalstīt, ja audzē kultūraugus, kas uzlabo augsni un sniedz ieguldījumu CO2 piesaistē

7. Maksājums jauniem lauksaimniekiem

Komisijas priekšlikums:

- Obligāta shēma dalībvalstīs, līdz 2% no TM aploksnes.
- **Jauns lauksaimnieks:**
 - Pirmo reizi izveido uzņēmumu kā vadītājs vai izveidojis 5 gadus pirms PMS ieviešanas;
 - vecums iesnieguma iesniegšanas dienā < 40 gadu.
- Summa - 25% no aktivizēto MT vērtības PMS shēmā reizināta ar max. 25 ha.

Latvijas pozīcija:

- **Elastīgāki kritēriji dalībai.** Piemēram, - jāļauj DV izvēlēties, ka atbalsts jāpiešķir lauksaimniekiem, kuriem ir lauksaimniecības profesionālās prasmes un kompetence.

8.1. Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma

Eiropas Komisijas priekšlikums:

- Obligāta shēma dalībvalstij, bet izvēles lauksaimniekam, aizstāj TM standartshēmu atbalstu, līdz 10 % no TM aplokšnes;
- Neattiecinās savstarpējās atbilstības prasību izpildes kontroles un zaļās komponente prakses;
- Atbalsta summa – visiem vienota fiksēta gada atbalsta summa uz saimniecību 500 – 1000 EUR robežās;
- Aprēķina pēc vienas no metodēm:
 - 1) līdz 15% no DV vidējā maksājuma vienam saņēmējam;
 - 2) DV vidējais maksājums par ha reizināts ar max. 3 ha .

Latvijas pozīcija:

- Jāveic arī noteikta lauksaimniecības aktivitāte un jāievēro vismaz LLVN;
- DV lielāku elastību noteikt atbalsta zemāko sliekšni.

8.2. Mazo lauksaimnieku atbalsta apmērs:

Mazo lauksaimnieku shēmas atbalsta summas aprēķins:

1. $15\% * (218 \text{ milj. EUR} / 65,6 \text{ tūkst. saimniecību}) = \mathbf{511 \text{ EUR}}$
2. $144 \text{ EUR/ha} * \text{max } 3 \text{ ha} = \mathbf{432 \text{ EUR}}$

Atbalsta apjomam jābūt robežās starp 500 un 1000 EUR

PIEMĒRS (*vienāda MT vērtība valstī noteikta*):

4 ha deklarēti 2014.gadā

4 MT piešķirtas 2014.gadā

	2014	2015	2016	2017
PMS	235	264	293	322
Zaļā komponente	121	134	148	161
Saistītais atbalsts	64	64	96	128
Tiešo maksājumu standartshēmu atbalsts kopā:	419	462	537	612
Pieejamais atbalsts Mazā lauksaimnieku atbalsta shēmas ietvaros	500	500	500	500

8.3. Iespējamais mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas dalībnieku skaits

Ja mazo lauksaimnieku atbalsts katru gadu nemainīgs:
500 EUR uz saimniecību

	2014.g.	2015.g.	2016.g.	2017.g.
	106 EUR/ha	117 EUR/ha	129 EUR/ha	144 EUR/ha
Saimniecību skaits	18 118	15 685	13 469	11 367
Vidējais ha skaits saimniecībā	2,99	2,75	2,53	2,32
TM summa (% no aploksnes)	6%	4%	3%	3%

9.1. Ar ražošanu saistītais atbalsts

Eiropas Komisijas priekšlikums:

- Brīvprātīgi ieviešama shēma, finansējums izmantojams līdz 10% no TM aploksnes;
- Ierobežots atbalstāmo lauksaimniecības sektoru saraksts;
- Atbalsts tikai, lai saglabātu pašreizējo ražošanas līmeni.

9.2. Ar ražošanu saistītais atbalsts

Latvijas pozīcija:

- Atbalsta shēmas ieviešanas nepieciešamību;
- VPM valstīm ir jāļauj paredzēt finansējumu vairāk kā 10% no TM aploksnes;
- Aploksne ir jārēķina no 2017.gada aploksnes;
- Jāparedz visām nozarēm, DV izvēlas tās, kuras atbalstāmas;
- Jānosaka maksimālās atbalsta likmes par vienību absolūtās vērtībās katrai nozarei.

10. PIEMĒRS atbalsta aprēķinam:

100 ha deklarēti 2014.gadā

100 MT piešķirtas 2014.gadā

Jaunāks par 40 g. un saimniecību izveidoja 2011.g.

*PMS un zaļā komponentes
apmaksātie ha ir atkarīgi no
aktivizēto MT skaitu*

*Ja 2 gadus pēc kārtas netiek
aktivizētas MT, tad tās tiek
ieskaitītas valsts rezervē*

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Deklarētie ha	100	100	100	100	120	120	80	80
MT skaits	100	100	100	100	100	100	100	100
Aktivizēto MT skaits	100	100	100	100	100	100	80	80
1 MT vērtība	59	66	73	81	81	81	81	81
PMS	5900	6600	7300	8100	8100	8100	6480	6480
Zaļā komponente	3017	3356	3694	4320	4320	4320	3456	3456
JL	367	413	-	-	-	-	-	-
TM kopā, €:	9284	10 369	10994	12420	12420	12420	9936	9936

TKO tirgus instrumenti pēc 2013.gada

TKO tirgus instrumenti pēc 2013.gada

TKO mērķi

Palielināts finansējums izpētei un inovācijām
Labākas pārtikas piegādes ķēdes funkcionēšanas Forums

Nodrošināt ilgtspējīgs patēriņu – “Skolas auglis” un “Skolas piens” programmas

- Palielināts finansējums
- iespējams privātais līdzfinansējums

Saikne ar patērētāju

Veicināt lauksaimniecības produktu ražotāju kopējo darbību un to labāku pozīciju pārtikas piegādes ķēdē

- Veicināta Ražotāju organizāciju, to asociāciju un Starpnozaru organizāciju atzīšana visos sektoros, lai:
 - 1) Koncentrētu piedāvājumu un veicinātu labākas prakses īstenošanu, kas tiks īstenots caur ražotāju organizācijām un to apvienībām
 - 2) Sekmētu dialogu starp visiem pārtikas piegādes ķēdes dalībniekiem un nodrošinātu nozares ilgtspēju un konkurētspēju, piemēram, izstrādājot un ieviešot inovatīvas tehnoloģijas un produktus ar pievienoto vērtību, kas tiks panākts caur Starpnozaru organizācijām

Atbildes uz ekonomiskajiem un vides izaicinājumiem

Sekmēt ilgtspējīgu tirgus orientāciju

- Noteiktu atbalsta shēmu atcelšana (vājpiena pulveris, zīdītārpiņi un apiņi)
- Ražošanas ierobežojumu atcelšana (cukurs, vīns)

Individuālo lauksaimnieku konkurētspēja

Uzlabot tirgus “drošības tīklus”

- Noteikta lielāka elastība un aptvērums izņēmuma pasākumiem tirgus traucējumu gadījumos
- Uzlabota intervence / privātā uzglabāšana
- Paredzēts “Krīzes rezerves” fonds

TKO tirgus instrumenti pēc 2013.gada

(nozīmīgākās izmaiņas)

Intervence	<ul style="list-style-type: none">- atcelta cietajiem kviešiem un sorgo;- izvēles intervence paredzēta arī liellopu un teļu gaļai;- iepirkums tenderu kārtībā sviestam un vājpiena pulverim, ja tiek pārsniegti Regulā noteiktie intervences apjomi.
Privātā uzglabāšana	<ul style="list-style-type: none">- papildus paredzēta vājpiena pulverim un linu šķiedrām;- privātā uzglabāšana sviestam ir kļuvusi izvēles (t.i., tā tiks īstenota ņemot vērā tirgus situāciju).
Cukura ražošanas kvota	<ul style="list-style-type: none">- kvota tiks atcelta sākot ar 01.10.2015.;- saglabāta privātā uzglabāšana;- cukura sektoram tiks piemēroti “tirgus traucējumu pasākumi”
Atbalsta shēmas	<ul style="list-style-type: none">- atcelts atbalsts par vājpiena un vājpiena pulvera izmantošanu lopbarības vajadzībām un vājpiena pārstrādi kazeīnā un kazeinātā, kā arī apiņiem un zīdītāriņiem;- privātais līdzfinansējums “Skolas auglis” un “Skolas piens” programmām un lielāks finansējums “Skolas auglis” shēmai.

TKO tirgus instrumenti pēc 2013.gada (nozīmīgākās izmaiņas)

Ražotāju organizācijas (RO), to asociācijas un Starpnozaru organizācijas (SO)

- RO, to asociācijas un SO ir paredzētas **visiem TKO sektoriem**
/pašreiz tās ir tikai augļu/dārzeņu, piena, kā arī vīna, tabakas un olīveļļas sektoros/

Izņēmuma tirgus pasākumi

- iespēja piemērot izņēmuma tirgus pasākumus gandrīz visos TKO sektoros būtisku cenu pieauguma vai samazināšanās gadījumā, vai citu tirgus traucējumu gadījumā;
- paredzēta iespēja piemērot pasākumus dzīvnieku slimības vai patērētāju uzticamības zaudēšanas gadījumā.

Krīzes rezerves fonds

- var tikt piemērots **kā papildus finansējuma avots**, lai finansētu tirgus atbalsta pasākumus (intervence, privātā uzglabāšana, eksporta kompensācijas), kā arī izņēmuma tirgus pasākumus tirgus traucējumu gadījumos.

Paldies par uzmanību!